

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi z języka polskiego w zakresie rozszerzonym dla klasy trzeciej szkoły ponadgimnazjalnej

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
MŁODA POLSKA				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ trafnie rozróżniać pojęcia: <i>Młoda Polska, modernizm, neoromantyzm, fin de siècle, belle époque</i> ➤ rozpoznawać podstawowe idee modernizmu ➤ rozpoznawać typowe motywy literackie epoki ➤ określić przedstawicieli Młodej Polski i modernizmu (europejskiego) ➤ rozpoznawać filozofów inspirujących modernistów ➤ rozpoznawać podstawowe kierunki rozwoju sztuki ➤ wymienić przemiany społeczne i polityczne 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ posługiwać się pojęciami: <i>Młoda Polska, modernizm, neoromantyzm, fin de siècle, belle époque</i> ➤ charakteryzować najważniejsze idee modernizmu ➤ charakteryzować poglądy najbardziej wpływowych myślicieli epoki (Schopenhauer, Nietzsche, Bergson) ➤ określić techniki literackie odkrywane i używane w epoce ➤ charakteryzować wybrane kierunki rozwoju sztuki (impresjonizm, symbolizm, secesja, ekspresjonizm) ➤ wskazywać w umotywowany sposób fazy rozwojowe Młodej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ budować elementy światopoglądu modernistycznego i inspirującej go filozofii ➤ charakteryzować style i nurty wypowiedzi literackich epoki ➤ prezentować twórczość artystów wybranych kierunków ➤ zanalizować wpływ przemian społecznych i politycznych na kształt nowej epoki ➤ opisać przemiany społeczne i polityczne przełomu wieków XIX i XX 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwijać elementy światopoglądu modernistycznego w aspektach filozoficznych i literackich ➤ analizować estetyczne koncepcje sztuki przełomu wieków ➤ sformułować wnioski z analizy wpływu przemian społecznych i politycznych na kształt nowej epoki 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwijać wypowiedzi o dodatkowe elementy o epoce ➤ rozwijać wypowiedzi o szerokie i wielorakie ujęcia kontekstowe ➤ zanalizować obrazy Paula Gauguina oraz Carlosa Schwabe w odniesieniu do cech modernizmu ➤ wypowiedzieć się na temat życia codziennego przełomu wieków XIX i XX

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać podstawowe pojęcia: <i>weltschmerz</i>, <i>katastrofizm</i>, <i>egzystencjalizm</i>, <i>dekadentyzm</i>, <i>spleen</i> ➤ poszukiwać potrzebnych wiadomości w słownikach i innych źródłach ➤ odnaleźć w wierszu Tetmajera <i>Koniec wieku XIX</i> zapis odrzucanych i przyjmowanych postaw i poglądów ➤ charakteryzować osobowość i postawę życiową bohatera powieści Huysmansa (czytanej we fragmencie) ➤ wskazywać cechy postawy dekadencej na podstawie analizy tekstu krytyka ➤ analizować współczesny tekst liryczny (<i>Schylek wieku</i> Szymborskiej) we wskazanych aspektach ➤ wskazać w wierszu styl właściwy utworom młodopolskim 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić cechy schyłkowego światopoglądu końca XIX wieku ➤ odczytać wiersz Tetmajera jako „manifest pokolenia” ➤ dostrzec podobieństwa postawy podmiotu wiersza Tetmajera i bohatera powieści Huysmansa ➤ porównywać esej literacki (Stempowskiego) i wiersz (Tetmajera) ➤ analizować problematykę wiersza Szymborskiej, dostrzegając w nim różne nawiązania kulturowe ➤ zrelacjonować opinię badacza literatury na temat twórczości Tetmajera 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odnajdywać miejsce sztuki w postawie dekadencej ➤ odczytać wiersz Tetmajera w kontekście ideowym i literackim epoki ➤ funkcjonalnie analizować retoryczny i stylistyczny kształt wiersza Tetmajera ➤ porównać funkcjonowanie motywu dekadencej w wierszu Tetmajera i powieści Huysmansa ➤ analizować materiał argumentacyjny w tekście krytycznym ➤ porównawczo wypowiadać się o tragizmie bohaterów różnych epok i różnych idei ➤ podjąć analizę środków stylistycznych w wierszu Szymborskiej, w tym ironii ➤ zrelacjonować i porównać opinie badaczy literatury na temat twórczości Tetmajera 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ motywować postawy dekadencej przekonaniem filozoficznymi i estetycznymi końca XIX wieku ➤ dostrzec w wierszu Tetmajera i powieści Huysmansa zarys charakterystycznych postaw światopoglądowych i estetycznych epoki ➤ odczytywać <i>Schylek wieku</i> w polu aluzji i nawiązań kulturowych ➤ scharakteryzować erotyk Tetmajera na tle obowiązujących wówczas konwencji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ śledzić postawy dekadencej w innych utworach (literackich, filmowych), w tym w utworach współczesnych ➤ opracowując różne tematy, przywołać różnorodne konteksty, w tym filozoficzne i estetyczne ➤ wykazać, że zarówno <i>Melodia mgieł nocnych</i>, jak i <i>Na skalnym Podhalu</i> są charakterystyczne dla epoki i więcej je łączy, niż dzieli
---	---	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznawać cechy gatunkowe i tradycje sonetu ➤ dokonać analizy wiersza <i>Kowal</i> z dostrzeżeniem znaczeń symbolicznych ➤ charakteryzować postawę życiową przyjmowaną przez podmiot <i>Kowala</i> w opozycji do postaw dekadencjonalnych ➤ odczytywać podstawowe treści w tekstach badawczych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować twórczość poetycką Leopolda Staffa jako przedstawiciela drugiej generacji poetów Młodej Polski ➤ dostrzegać i rozumieć rolę inspiracji nietzscheańskiej w wierszu <i>Kowal</i> ➤ analizować kompozycję wiersza <i>Kowal</i>, wykorzystując spostrzeżenia badaczki ➤ czytać ze zrozumieniem teksty badawcze ➤ zrelacjonować opinię badacza literatury na temat młodopolskiej twórczości Leopolda Staffa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać w poezji Staffa naleciałości stylistyki modernistycznej ➤ wykorzystać dla potrzeb wypowiedzi własnej spostrzeżenia i tropy interpretacyjne badaczy ➤ samodzielnie wybierając formę wypowiedzi, omawiać twórczość Staffa w różnych aspektach ➤ zrelacjonować i porównać różne opinie badaczy literatury na temat młodopolskiej twórczości Leopolda Staffa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać uniwersalny charakter twórczości Staffa ➤ twórczo i krytycznie odnieść się do spostrzeżeń badaczy ➤ porównawczo interpretować utwory poetyckie ➤ wskazać konteksty dla nietzscheizmu w kulturze 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ posłużyć się lekturą innych niż wskazane wierszy Staffa dla ilustracji jej tendencji ➤ przywołać różnorodne konteksty (literackie, filozoficzne, religijne) w interpretacji wierszy Staffa ➤ wymienić dzieła kultury popularnej, które odwołują się do szeroko rozumianej koncepcji nadczłowieka i wyjaśnić przyczyny popularności takich postaci
<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić specyfikę tekstów publicystycznych ➤ przypomnieć teksty o charakterze manifestów poznane wcześniej ➤ wskazać cechy postawy artysty modernistycznego ➤ określić autoteliczny charakter modernistycznej koncepcji sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównać specyfikę manifestów różnych epok ➤ omówić postawę artysty modernistycznego ➤ dostrzec społeczne przejawy życia artysty (dandyzm, cyganeria) ➤ omówić postawy artystów dostrzeżone przez Przybyszewskiego (zarówno 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać związki postawy artysty romantycznego i modernistycznego ➤ porównawczo przedstawiać poglądy na sztukę wyrażane przez Stanisława Przybyszewskiego ➤ analizować sposoby wyrażania przekonań przez poszczególnych twórców 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić estetyczne wyróżniki sztuki modernistycznej (na tle koncepcji sztuki innych epok, romantycznej w szczególności) ➤ analizować koncepcje estetyczne Stanisława Przybyszewskiego ➤ stworzyć rozprawkę uzasadniającą opinię na temat 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykorzystać w wypowiedziach literaturę przedmiotową ➤ konfrontować różne koncepcje sztuki z wykorzystaniem dodatkowych materiałów ➤ porównać zastosowanie nowych kierunków w sztukach plastycznych i literaturze

<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować podglądy na sztukę wyrażone przez Stanisława Przybyszewskiego (<i>Confiteor</i>) ➤ wyszukiwać, korzystając z zasobów biblioteki, stosowne pozycje literackie ➤ sporządzać zapisy bibliograficzne ➤ orientować się w twórczości Stanisława Przybyszewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> odrzuć, jak i akceptowane) ➤ budować hierarchię wartości sztuki w koncepcjach modernistów ➤ w manifestach Przybyszewskiego odnaleźć odrzuć i akceptowane koncepcje sztuki ➤ w tekście badacza wyszukiwać stosowną argumentację ➤ wymienić tytuły tekstów Stanisława Przybyszewskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stworzyć rozprawkę uzasadniającą własne zdanie na temat sztuki ➤ wymienić główne tezy <i>Confiteora</i> 	<p>postawy i twórczości wybranego artysty moderny</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ omówić koncepcję artysty i sztuki według Stanisława Przybyszewskiego 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przypomnieć sposoby literackiego ujęcia tematu czasów postyczniowych w literaturze pozytywistycznej ➤ rozpoznać elementy biografii Żeromskiego i typ jego twórczej osobowości ➤ charakteryzować bohaterów powieści ➤ prześledzić powieściowe wątki - społeczny i miłosny ➤ rozpoznać najważniejsze tezy artykułów krytycznych ➤ wypowiedzieć się na temat 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać tematy twórczości Żeromskiego i jej związki z różnymi kierunkami sztuki (realizm, naturalizm, impresjonizm) ➤ odnaleźć elementy stylistyki młodopolskiej w powieści Żeromskiego ➤ wskazać stylizacyjne zabiegi w powieści ➤ prześledzić psychologiczną i społeczną problematykę powieści ➤ ze zrozumieniem czytać 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić, czym jest <i>żeromszczyzna</i> ➤ odnaleźć indywidualne cechy stylu pisarstwa Żeromskiego ➤ odczytywać znaczenia powieści w wymiarze narodowym i uniwersalnym ➤ formułować sąd o Żeromskiego stosunku do problemów społecznych opierając się na spostrzeżeniach krytyków ➤ porównać stanowisko Żeromskiego i wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować <i>Ludzi bezdomnych</i> jako powieść młodopolską ➤ oceniać aktualność pisarstwa Żeromskiego, korzystając z opinii krytyków ➤ aktywnie uczestniczyć w dyskusji o Żeromskiego widzeniu spraw społeczno-obyczajowych ➤ przygotować esej lub artykuł problemowy ➤ porównawczo interpretować teksty kultury różnego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dyskutować o problemach społecznych ➤ problematykę społeczno-obyczajowych ujmować wielostronnie, ze zrozumieniem dla różnych wobec niej punktów widzenia ➤ podjąć dyskusję na temat aktualności problematyki moralnej powieści

<p>twórczości Stefana Żeromskiego</p>	<p>teksty badawcze i krytyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zrelacjonować opinię wybranego badacza na temat <i>Ludzi bezdomnych</i> 	<p>twórców na temat powinności obywatelskich i altruizmu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ formułować własne stanowisko w dyskusji ➤ podać argumenty potwierdzające tezę, że Tomasz Judym to bohater romantyczny 	<p>rodzaju</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ porównać obraz Antoniego Kozakiewicza z adekwatnym fragmentem <i>Ludzi bezdomnych</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ odszukać znaczenie terminów: <i>alegoria, symbol, synestezja</i> ➤ określić malarskie i literackie początki nurtu impresjonistycznego ➤ wskazać typowe cechy impresjonistycznego obrazowania ➤ określić najważniejsze cechy poetyki impresjonistycznej ➤ wyszukać w tekstach badaczek potrzebne informacje ➤ analizować sposoby impresjonistycznego obrazowania i odczuwania w wierszu Tetmajera (<i>Melodia mgieł...</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać elementy światopoglądowe w idei impresjonistycznej ➤ określić sposób operowania emocjami przez impresjonistów ➤ wykazać się znajomością technik literackich używanych przez impresjonistów ➤ analizować wiersze impresjonistyczne i współczesne ze wskazaniem zastosowanych środków i technik ➤ zestawić, opierając się na tekstach badaczek, cechy impresjonizmu literackiego, muzycznego i malarskiego ➤ samodzielnie dostrzegać 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odkryć nową rolę natury w wrażliwości impresjonistycznej ➤ wskazać subtelności uczuć ewokowane pejzażem impresjonistycznym ➤ porównać w wierszu impresjonistycznymi i współczesnym koncepcje podmiotu lirycznego ➤ wskazać jednolitość przekonań i technik impresjonistycznych w dziełach sztuki różnego rodzaju ➤ podjąć udatną analizę porównawczą literackiego i malarskiego dzieła impresjonistycznego ➤ uzasadnić, że w 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównać koncepcje natury różnych epok i kierunków literackich (np. romantyczną, naturalistyczną) z koncepcją impresjonistyczną ➤ interpretować porównawczo wiersz impresjonistyczny i współczesny, biorąc pod uwagę różne ich aspekty ➤ zestawić sposoby impresjonistycznego obrazowania i oddziaływania w różnych rodzajach sztuki z uwzględnieniem specyfiki tworzywa ➤ krytycznie i twórczo wykorzystać konstatacje tekstu badaczki ➤ interpretując wiążąc i dzielić literackie i malarskie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować i interpretować inne wiersze impresjonistyczne ➤ analizować i interpretować porównawczo utwory literackie i malarskie ➤ napisać felieton na temat życia malarskiego

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać podobieństwa i różnice obrazowania w wierszu Tetmajera i malarstwie ➤ określić techniki malarstwa impresjonistycznego ➤ porównać wskazane elementy dzieła literackiego i malarskiego ➤ wskazać w wierszach styl właściwy utworom młodopolskim 	<p>podobieństwa w literackich i malarskich dziełach impresjonistycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ w osobnym opracowaniu interpretować symbolikę wybranych dzieł malarskich ➤ wymienić tytuły tekstów zawierające motyw gór 	<p>analizowanych wierszach użyto techniki impresjonistycznej i ocenić efekty jej zastosowania</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ napisać recenzję lub rozprawkę na tematy malarskie i literackie ➤ podać powody, dla których młodopolscy twórcy inspirowali się górskim krajobrazem 	<p>wyobrażenia impresjonistyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ napisać interpretację porównawczą w o tematyce malarsko-literackiej ➤ przygotować młodopolską antologię wybranych dzieł (literackich i malarskich) poświęconych Tatrom i mieszkańcom tego regionu 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ odszukać znaczenie terminów: <i>alegoria</i>, <i>symbol</i>, <i>synestezja</i> ➤ posługiwać się słownikiem symboli ➤ odtworzyć dzieje ruchu symbolistycznego w Europie ➤ wskazać podstawowe wyznaczniki światopoglądu i estetyki (literackiej i plastycznej) symbolizmu ➤ analizować wybrane dzieła literackie i malarskie, wskazując w nich symboliczne cechy przedstawień 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyszukiwać różne znaczenia jednego symbolu, posługując się słownikiem symboli ➤ ukazać zależności między alegorią a symbolem w obrazowaniu literackim i plastycznym ➤ wykorzystać krytycznie opinie wyrażone w tekście krytyka (Miriamy) dla własnych analiz literackich ➤ samodzielnie budować rozwiniętą wypowiedź charakteryzującą elementy światopoglądu i estetyki symbolizmu ➤ analizować wiersze 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować nurt symbolistyczny w kontekście estetycznych założeń modernizmu i Młodej Polski ➤ określić charakter i motywację przemian konwencji artystycznych na podstawie uważnej lektury wypowiedzi krytycznych (Miriamy o sztuce Maeterlincka) ➤ analizować w pełny sposób wiersze Kasprowicza jako przykłady wiersza symbolicznego ➤ porównawczo interpretować wiersze Kasprowicza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować nurt symbolistyczny w kontekście filozoficznych idei przełomu wieków ➤ twórczo i dla potrzeb własnych wypowiedzi wykorzystać teksty krytyczne ➤ w analizach wierszy Kasprowicza dostrzec udział innych niż symbolistyczne idei, poetyk i środków przedstawienia, np. alegoryzację, dekadentyzm, impresjonizm ➤ sprawnie wypowiadać się na temat współczesnego znaczenia języka symboli 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prześledzić przeobrażenia idei i poetyki w twórczości Kasprowicza ➤ wykazać orientację w gąszczu idei i poetyk modernistycznych ➤ zestawiać historyczne i współczesne znaczenie sztuki symbolicznej ➤ rozpatrywać twórczość ekspresjonistyczną na tle innych dążeń i stylów epoki młodopolskiej ➤ przygotować wypowiedź ustną na temat: „Relacje Bóg – człowiek w wybranych utworach literackich różnych

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać cechy gatunkowe hymnu ➤ określić postawę podmiotu, zrekonstruować obraz odbiorcy (Boga) w wierszu <i>Dies irae</i> ➤ wskazać elementy symboliki chrześcijańskiej obecne w dziele Kasprowicza 	<p>Kasprowicza pod względem walorów stylistycznych i ideowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ porównawczo analizować symbolistyczne utwory literackie i prace malarskie ➤ dostrzec elementy katastroficzne w utworze Kasprowicza <i>Dies irae</i> ➤ dostrzec cechy postawy prometejskiej w wierszu Kasprowicza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ operować wyznacznikami stylu ekspresjonistycznego w opisie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ osadzić lekturę hymnu Kasprowicza w ideach i motywach sztuki średniowiecznej, romantycznej ➤ funkcjonalnie posługiwać się w analizach stylowymi wyznacznikami ekspresjonizmu ➤ omówić inne przykłady katastrofizmu w literaturze 	<p>epok”</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przywołać teksty kultury, w których występuje motyw franciszkański i humanistyczny ➤ znaleźć informacje o stylizacji językowej odnieść do tekstu Kasprowicza ➤ przypomnieć zasady poetyki klasycystycznej ➤ wskazać podstawowe idee franciszkańskie ➤ podjąć próbę pisemnej wypowiedzi o poezji Staffa we wskazanej formie ➤ określać własne odczucia wzbudzone przez teksty 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznawać zjawisko aluzji literackiej w odniesieniu do wierszy Kasprowicza i Staffa ➤ posługiwać się funkcjonalną analizą wiersza wolnego ➤ dostrzegać rolę idei franciszkańskiej w twórczości Staffa ➤ wypowiedzieć się na temat twórczości Jana Kasprowicza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pogłębiać znajomość światopoglądu młodopolskiego w wybranych kontekstach (np. historycznym, społecznym, ideowym, literackim) ➤ dostrzegać rolę idei klasycystycznych (stoicyzmu), dostrzegać poetykę umiaru i harmonii w wierszach Staffa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pogłębiać znajomość światopoglądu młodopolskiego w wielu kontekstach ➤ prześledzić rozwój sztuki poetyckiej Staffa w epoce Młodej Polski i kolejnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ oceniać znaczenie poezji Staffa i Kasprowicza w historii literatury polskiej ➤ napisać esej na temat twórczości wybranego młodopolskiego poety ➤ porównać cykl sonetów Kasprowicza z cyklem obrazów <i>Katedra w Rouen</i> Claude’a Moneta

<p>kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić związek pomiędzy pojęciem <i>franciszkanizm</i> a postacią św. Franciszka z Asyżu 				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ znaleźć przykłady utworów z motywem podróży, określać różnorodność funkcji motywu ➤ rozpoznać elementy biograficzne w <i>Jądrze ciemności</i> ➤ wskazać i charakteryzować narratorów i bohaterów <i>Jądra ciemności</i> ➤ kreślić sytuację narracyjną w utworze, rozpoznać jego ramową kompozycję ➤ określić tematykę i problematykę opowieści w różnych planach ➤ zbudować strukturę narracyjną i czasową <i>Jądra ciemności</i> ➤ wypowiedzieć się na temat twórczości Josepha Conrada 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec w powieści elementy retrospekcji i inwersji czasowej ➤ dostrzec w utworze element krytyki politycznej i społecznej, odnaleźć w nim problematykę kulturowej konfrontacji i cywilizacyjnego postępu ➤ dostrzegać w <i>Jądrze ciemności</i> przykłady ukazania złożoności rzeczywistości ludzkiej, analizując jego problematykę, kompozycję, styl i język ➤ analizować i rozumieć tytułowe określenie dzieła Conrada w różnych aspektach ➤ w wybranych aspektach porównawczo analizować dzieło filmowe i literackie (<i>Czas apokalipsy</i> i <i>Jądro</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazywać złożoność obrazu człowieka (bohaterów) w <i>Jądrze ciemności</i> w planie społecznym, psychologicznym i etycznym ➤ dostrzec w utworze konfrontację postaw ludzkich (bohaterów) w planie moralnym i charakterystyczne problemy conradowskiej etyki ➤ krytycznie ocenić stosunek dzieła filmowego do literackiego „pierwowzoru” (<i>Czas apokalipsy</i> Coppoli wobec dzieła Conrada) ➤ krytycznie i porównawczo oceniać dokonania literackie i filmowe ➤ wyjaśnić, jakie możliwości ukazania obcej kultury daje film i pod jakimi względami może uzupełnić obraz wyłaniający się z dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić tragiczną koncepcję człowieka ukazaną (wykorzystaną) w <i>Jądrze ciemności</i> ➤ napisać rozprawkę uniwersalizującą przesłanie <i>Jądra ciemności</i> ➤ twórczo wykorzystać uwagi krytyczne ➤ przeprowadzić porównawczą ocenę dzieł ➤ przeprowadzać rozważania moralne na temat <i>Jądra ciemności</i> ➤ zinterpretować <i>Jądro ciemności</i> jako powieść antykolonialną ➤ przywołać konteksty literackie lub filmowe, dotyczące problemu zła w człowieku ➤ przeanalizować postawy bohaterów przedstawionych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ formułować i rozważać problemy etyki conradowskiej w wielu aspektach i wielu kontekstach ➤ na podstawie <i>Jądra ciemności</i> określać koncepcję antropologiczną i dociekać problemów egzystencjalnych ➤ na podstawie szerokich kontekstów analizować różne przyczyny ujawniania się zła w człowieku ➤ podjąć dyskusję na temat zła w człowieku ➤ podjąć dyskusję na temat zasadności przeniesienia fabuły w czas wojny wietnamskiej

	<i>ciemności</i>) <ul style="list-style-type: none"> ➤ omówić inne dzieło literackie lub filmowe, obnażające prawdę o europejskim kolonializmie 	literackiego	w filmie <ul style="list-style-type: none"> ➤ wypowiedzieć się na temat scenografii, montażu i gry aktorskiej ➤ interpretować plakat filmowy 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować i interpretować wybrane teksty młodopolskie z wykorzystaniem właściwych podstawowych pojęć teoretycznoliterackich i kategorii estetycznych ➤ omówić młodopolskie koncepcje artysty i sztuki ukazane w artykułach programowych oraz w utworach literackich ➤ na przykładzie konkretnego utworu wskazać cechy dramatu symbolicznego ➤ popierać argumentami własne sądy ➤ omówić treść wierszy Charles'a Baudelaire'a i Arthura Rimbauda 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać nastrój i przesłanie wierszy Baudelaire'a ➤ wskazać źródła i znaczenie wybranych toposów i symboli ➤ rozpoznać style w sztuce ➤ określać wartość użytych w tekście środków z różnych poziomów języka ➤ rozpoznać cechy stylu artystycznego ➤ tworzyć stosowną i skuteczną wypowiedź ➤ odnaleźć w wierszu <i>Padlina</i> topos <i>danse macabre</i> ➤ podać związki pomiędzy treścią wiersza <i>Statek pijany</i> a biografią autora 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odczytać i porównać dzieła różnych sztuk z uwzględnieniem specyfiki ich języka ➤ dostrzegać w omawianych utworach dialog z tradycją ➤ określić funkcję użytych w tekstach środków językowych oraz obecnych w nich kategorii estetycznych ➤ opisać funkcję toposu <i>danse macabre</i> w wierszu <i>Padlina</i> ➤ wyjaśnić funkcję naturalizmu w wierszu <i>Padlina</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ czytać tekst ze zrozumieniem jego różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, rozpoznawać konwencje, style, sytuować tekst w podstawowych kontekstach, dostrzegać obecność archetypów i toposów ➤ wyjaśnić przyczynę kontrowersji wokół wiersza <i>Padlina</i> ➤ zanalizować i zinterpretować wiersze Baudelaire'a i Rimbauda 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec obecność tradycji w dyskursie współczesnym ➤ omówić twórczość poetów przeklętych z innych epok ➤ porównać wiersz <i>Statek pijany</i> z obrazem Ajwazowskiego <i>Statek podczas sztormu</i>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przypomnieć ujęcia motywu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać tematy twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać struktury czasowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować zbiorowego

<p>ludowego w różnych epokach</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać elementy biografii autora i typ jego twórczej osobowości ➤ przeczytać <i>Chłopów</i> t. I ➤ charakteryzować ważne elementy świata przedstawionego ➤ charakteryzować bohaterów ➤ opisywać przedstawione w powieści elementy życia zbiorowości wiejskiej ➤ dostrzec różnorodność zastosowanych w dziele konwencji literackich ➤ poznać podstawowe pojęcia związane z terytorialnymi odmianami polszczyzny ➤ rozpoznać zjawisko stylizacji gwarowej (<i>dialektyzacji</i>) w powieści – określić jej charakter, wskazać przykłady użycia ➤ rozpoznać cechy gatunkowe dzieła ➤ wyszukiwać w tekście krytycznym stosowną argumentację 	<p>Reymonta i jej związki z różnymi kierunkami sztuki (realizm, naturalizm, impresjonizm)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec sposoby kształtowania czasu i przestrzeni w powieści ➤ określić motywację postępowania bohaterów ➤ dostrzegać symboliczny wymiar kreacji bohaterów ➤ grupowo charakteryzować bohaterów ➤ charakteryzować różnorodne konwencje literackie użyte w dziele ➤ wskazać różne sposoby obecności narratora w powieści ➤ rozróżniać pojęcia: <i>regionalizm</i>, <i>gwara ludowa</i>, <i>dialekt ludowy</i> ➤ funkcjonalnie wskazać obecność stylizacji gwarowej w mowie bohaterów i narratora powieści ➤ analizować epicki wymiar dzieła, wskazać elementy 	<p>obecne w powieści</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenić postępowanie bohaterów ➤ budować hierarchie wartości społeczności wiejskiej ➤ dostrzec mitologizujące i uniwersalizujące ujęcie świata w powieści ➤ w analizie powieści (jej fragmentów i elementów) funkcjonalnie wykorzystać znajomość użytych w dziele konwencji literackich ➤ wskazać obecność dialektyzacji w powieści na różnych poziomach języka i określić jej funkcję ➤ w analizie języka powieści posługiwać się pojęciami językoznawczymi ➤ wykorzystać we własnych pracach spostrzeżenia i sądy krytyki ➤ - udatnie posłużyć się wybranymi formami wypowiedzi pisemnej, opracowując tematy związane z problematyką powieści 	<p>różnorodność sposobów artystycznego przedstawiania bohaterów i świata</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec rodzaje zdeterminowania (biologicznego, społecznego, ekonomicznego, środowiskowego) w kreacji bohaterów ➤ dokonać charakterystyki bohatera zbiorowego pod względem jego mentalności, światopoglądu, kultury ➤ dostrzec indywidualny i zbiorowy wymiar kreacji bohatera oraz związki między nimi ➤ zanalizować celowość zabiegów stylizacyjnych w powieści ➤ twórczo posłużyć się opiniami krytyków ➤ tworzyć pełne wypowiedzi pisemne, opracowując zagadnienie związane z twórczością Reymonta ➤ wskazać w <i>Chłopach</i> cechy epopei i porównać powieść z <i>Panem Tadeuszem</i> 	<p>bohatera <i>Chłopów</i> w różnych kontekstach kulturowych i społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadzić szersze badania językoznawcze nad powieścią ➤ porównać obraz Chełmońskiego z adekwatnymi fragmentami powieści <i>Chłopi</i>
---	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ posłużyć się wypowiedzią rozprawkową dla omówienia wybranych zagadnień powieści ➤ przedstawić dalsze losy głównych bohaterów powieści 	<p>jego epopoizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować tekst krytyczny ➤ wymienić tytuły utworów literackich z motywem wsi z różnych epok 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prześledzić sposób ukazania motywu wsi we wszystkich dotąd omawianych epokach literackich 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować i interpretować wybrane teksty młodopolskie z wykorzystaniem właściwych podstawowych pojęć teoretycznoliterackich i kategorii estetycznych ➤ popierać argumentami własne sądy ➤ wypowiadać się w podstawowych formach gatunkowych ➤ wymienić prądy artystyczne i światopoglądowe oraz postawy typowe dla Młodej Polski i odnieść je do utworów literackich, podać przykłady Młodej Polski tatrzańskiej w sztuce 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać źródła i znaczenie wybranych toposów i symboli ➤ rozpoznać style w sztuce ➤ określać wartość użytych w tekście środków z różnych poziomów języka ➤ rozpoznać cechy stylu artystycznego ➤ tworzyć stosowną i skuteczną wypowiedź ➤ posługiwać się cytatami, uczestniczyć w dyskusji ➤ wykorzystywać w analizie i interpretacji tekstu podstawowe konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównać utwory literackie z różnych epok mające podobne motywy ➤ odczytać i porównać dzieła różnych sztuk z uwzględnieniem specyfiki ich języka gwarowego ➤ dostrzegać w omawianych utworach dialog z tradycją ➤ określić funkcję użytych w tekstach środków językowych oraz obecnych w nich kategorii estetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ czytać tekst ze zrozumieniem jego różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, ➤ rozpoznawać konwencje, style, sytuować tekst w podstawowych kontekstach, dostrzegać obecność archetypów i toposów ➤ wyjaśnić, na czym polegała idea syntezy sztuk 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać rangę modernizmu w sztuce XX wieku, ➤ skazać współczesne przykłady strategii prowokacji artystycznej jako analogiczne do modelu modernistycznego
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać ważne elementy biografii Wyspiańskiego i charakterystyczne tematy jego twórczości ➤ określić genezę dzieła i wskazać pierwowzory 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać charakterystyczne elementy poetyki w twórczości Wyspiańskiego i jej związki z różnymi kierunkami sztuki (symbolizm, impresjonizm) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawiać wątek symboliczny w <i>Weselu</i> ➤ wskazać elementy krytyki społecznej w <i>Weselu</i> i sposoby jej osiągnięcia 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ łączyć w omówieniach różne wątki i plany dramatu ➤ rozpoznawać konwencje literackie wykorzystane w dramacie i określać ich 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadzić interpretację <i>Wesela</i> jako polemikę z ideałami romantycznymi ➤ przygotować własne prace artystyczne inspirowane

<p>bohaterów <i>Wesela</i> na podstawie lektury <i>Plotki o „Weselu”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ określić złożoność poetyki i tematyki całego dzieła (np. realizm-symbolizm, dramat obyczajowy – dramat narodowy), jak i wybranych scen ➤ wskazać przykłady zabiegów dialektyzacyjnych w <i>Weselu</i> ➤ analizować społeczne relacje bohaterów pochodzących z różnych grup społecznych ➤ omówić wątek realistyczny <i>Wesela</i> ➤ wskazać w dramacie przykłady postaw chłopomańskich ➤ napisać charakterystykę wybranej postaci <i>Wesela</i> ➤ charakteryzować realistyczne i wizyjne (symboliczne) postacie dramatu ➤ określać symboliczny charakter wybranych elementów dramatu ➤ omówić teatralną działalność 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać elementy dialektyzacji na różnych poziomach języka oraz określić jej funkcje ➤ analizować kompozycję dramatu ➤ na wybranych przykładach omawiać przenikanie planu realistycznego i symbolicznego w dramacie ➤ wskazać różnorodność narodowych tradycji przywołanych w dramacie ➤ rozpatrzeć stosunek dramatu (Wyspiańskiego) do mitów narodowych ➤ rozpatrzeć stosunek innych twórców do stereotypów i mitów narodowych oraz do mitów <i>Wesela</i> ➤ omówić narodowy charakter dramatu ➤ opisać teatr Wyspiańskiego jako miejsce syntezy sztuk ➤ - w analizie wstępnych didaskaliów <i>Wesela</i> wskazać wielość użytych tworzyć i określić ich funkcje ➤ zaprezentować kontekst 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec w dramacie syntezę sztuk (środków wyrazu o różnorodnym charakterze – literackich, muzycznych, wizualnych) ➤ omawiać charakter historycznych i narodowych odwołań w <i>Weselu</i> ➤ interpretować <i>Wesele</i> jako dramat narodowy ➤ brać udział w dyskusji o narodowym charakterze <i>Wesela</i> ➤ porównawczo interpretować różne teksty kultury (wypowiedzi literackie, obrazy, filmy) inspirowane <i>Weselem</i> ➤ napisać rozprawkę na temat <i>Wesela</i> ➤ dostrzec w <i>Weselu</i> inspirację dla współczesnych tekstów kultury (np. dla wiersza <i>Wernyhora</i> Bursy filmu <i>Wesele</i> Smarzowskiego) ➤ omówić koncepcję teatru monumentalnego Stanisława Wyspiańskiego ➤ w analizie wstępnych 	<p>funkcje</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ brać udział w dyskusji o aktualnym wymiarze <i>Wesela</i> ➤ własne stanowisko wobec problematyki <i>Wesela</i> wyrażać pisemnie ➤ interpretować <i>Wesele</i> w powiązaniu z innymi tekstami kultury ➤ porównać tekst dramatu z adaptacją filmową ➤ twórczo posłużyć się wypowiedziami krytyki ➤ porównać obraz Stanisława Wyspiańskiego <i>Chocholy</i> z treścią dramatu ➤ określić na podstawie kadru zamieszczonego w podręczniku, jaką rolę w filmie <i>Wesele</i> Wajdy odgrywają scenografia i poszczególne ujęcia 	<p><i>Weselem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać stosunek twórczości Wyspiańskiego do szerokiego pola tradycji, rozpoznać w twórczości Wyspiańskiego szerokie pole inspiracji dla twórczości późniejszych czasów ➤ omówić koncepcję teatralną Wyspiańskiego na tle innych – współczesnych i historycznych – koncepcji teatru ➤ podjąć dyskusję na temat aktualności diagnozy na temat społeczeństwa polskiego, zaprezentowanej w <i>Weselu</i> ➤ porównać finałową scenę dramatu Wyspiańskiego z obrazem Jacka Malczewskiego <i>Melancholia</i> ➤ napisać recenzję adaptacji filmowej <i>Wesela</i> w reżyserii Wajdy z omówieniem sposobu, w jaki reżyser oddał atmosferę dramatu
---	---	---	--	---

<p>Wypiańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać koncepcję „teatru monumentalnego” Stanisława Wyspiańskiego ➤ przybliżyć twórczość Stanisława Wyspiańskiego 	<p>historyczny utworu – wypowiedzieć się na temat rabacji galicyjskiej</p>	<p>didaskaliów <i>Wesela</i> wskazać obecność różnych poetyk i konwencji młodopolskich</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ zaprezentować kontekst historyczny utworu – wypowiedzieć się na temat krakowskiej szkoły historycznej 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przypomnieć cechy stylu i języka utworów romantycznych i pozytywistycznych ➤ przypomnieć informacje o nurtach artystycznych Młodej Polski ➤ przypisać określone środki stylowe i językowe wybranym poetykom młodopolskim ➤ stosować terminologię językoznawczą i stylistyczną w podstawowym zakresie ➤ rozpoznać gatunki literackie charakterystyczne dla literatury młodopolskiej ➤ rozpoznawać rodzaje stylizacji używane przez pisarzy młodopolskich ➤ analizować w zakresie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać środki tworzące nastrojowość w różnych odmianach literatury młodopolskiej ➤ wskazać przykłady synkretyzmu gatunkowego i rodzajowego w literaturze młodopolskiej ➤ spostrzeżenia badaczy odnosić do wyszukanych samodzielnie przykładów tekstowych ➤ poszukiwać znaczeń wyrazów i określić naukowych w różnych źródłach ➤ wskazać, analizując wybrane teksty, charakter zabiegów stylizacyjnych podejmowanych przez autorów młodopolskich 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać środki służące liryzacji prozy ➤ stosować terminologię językoznawczą i stylistyczną w zaawansowanym zakresie ➤ streszczać logicznie teksty badaczy ➤ podjąć próbę określenia zakresu zabiegów stylizacyjnych w <i>Weselu</i> w obrębie dialektyzacji, stylizacji literackiej, stylizacji środowiskowej idiolektu ➤ analizować tekst <i>Ludzi bezdomnych</i>, wskazując specyficzne cechy języka Żeromskiego w różnych zakresach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ krytycznie odnieść do manieryczności językowej w twórczości młodopolskiej ➤ posługiwać się swobodnie terminologią językoznawczą i stylistyczną ➤ posługiwać się uzupełniająco różnymi źródłami wiedzy ➤ twórczo posługiwać się spostrzeżeniami i opiniami badaczy ➤ określić zakres zabiegów stylizacyjnych w <i>Weselu</i> w obrębie dialektyzacji, stylizacji literackiej, stylizacji środowiskowej idiolektu ➤ analizować cechy gwary podkrakowskiej i sposób jej wykorzystania w <i>Weselu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poddać refleksji stosunek języka i wyrażanych treści na przykładzie twórczości młodopolskiej ➤ przedstawiać i porównywać różne koncepcje teatralne XX wieku

<p>koniecznym teksty badawcze</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować teksty młodopolskie pod względem wybranych elementów organizacji wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazywać w tekstach młodopolskich typowe cechy organizacji wypowiedzi 			
--	--	--	--	--

WARSZTATY LITERACKIE

Uczeń przygotowując rozprawkę potrafi:

- tworzyć dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawkę) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej
- przygotować wypowiedź (wybrać formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizować temat, wybrać formę kompozycyjną, sporządzić plan wypowiedzi, dobrać właściwe słownictwo)
- tworzyć samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawiać tezę lub hipotezę, dobierać argumenty, porządkować je, hierarchizować, dokonywać ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumować, dobierać przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadzać prawidłowe wnioskowanie)
- publicznie wygłaszać przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu)
- opracować redakcyjnie własny tekst (dokonywać uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminować przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządzać przypisy)

pomocniczo przy tworzeniu rozprawki:

- tworzyć przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki
- korzystać ze słowników i leksykonów
- analizować i definiować (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenia słów
- sporządzać opis bibliograficzny książki i artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu

analizując teksty o charakterze rozprawki:

- rozpoznawać specyfikę tekstów publicystycznych, politycznych i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżniać wiadomość i komentarz; odczytywać zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte
- wyróżniać argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonywać jego logicznego streszczenia
- wykonywać różne działania na tekście cudzym (np. streszczać, parafrazować, sporządzać konspekt, cytować)

TRENING CZYTANIA

- odczytywać sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnić znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości
- rozpoznać specyfikę tekstu naukowego
- wyróżnić argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonywać jego logicznego streszczenia
- wykonywać różne działania na tekście cudzym (np. streszczać, parafrazować, sporządzać konspekt, cytować)

OMÓW I ZAPAMIĘTAJ

- szukać literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień; selekcionować ją według wskazanych kryteriów (w zasobach bibliotecznych korzystać zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu)
- tworzyć przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki
- sporządzać opis bibliograficzny książki i artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu
- porównać funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich
- tworzyć dłuższy tekst pisany lub mówiony zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej
- przygotować wypowiedź (wybrać stosowną formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizować temat, wybrać formę kompozycyjną, sporządzać plan wypowiedzi, dobierać właściwe słownictwo)
- tworzyć samodzielną wypowiedź argumentacyjną (stawiać tezę lub hipotezę, dobierać argumenty, porządkować je, hierarchizować, dokonywać ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumować, dobierać przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadzać wnioskowanie)
- publicznie wygłaszać przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu)
- opracować redakcyjnie własny tekst (dokonywać uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminować przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządzać przypisy)
- wykonać różne działania na tekście cudzym (streszczać, parafrazować, sporządzać konspekt, cytować)
- przeprowadzać interpretację porównawczą utworów literackich
- konfrontować tekst literacki z innymi tekstami kultury np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi
- oceniać własną kompetencję językową (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzenia się)

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić znaczenie nazwy i ramy czasowe epoki ➤ rozpoznać podstawowe wyznaczniki sytuacji historycznej Europy i Polski w latach międzywojennych ➤ wskazać charakterystyczne kierunki w sztuce dwudziestolecia międzywojennego ➤ wskazać i wstępnie scharakteryzować ugrupowania poetyckie działające w Polsce ➤ wskazać i wstępnie scharakteryzować tendencje w prozie polskiej w okresie dwudziestolecia ➤ określić zmiany sytuacji kulturowej i obyczajowej po I. wojnie światowej ➤ wybrać jedno z wydarzeń historycznych i ocenić jego rolę w kształtowaniu epoki ➤ orientować się w muzyce dwudziestolecia międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać dynamikę przemian historycznych, cywilizacyjnych, społecznych omawianego okresu ➤ powiązać przemiany w życiu społecznym z przemianami w sztuce ➤ porównać charakter twórczy najważniejszych ugrupowań literackich polskiego dwudziestolecia ➤ charakteryzować tendencje i twórczość autorów światowej prozy okresu dwudziestolecia ➤ wyjaśnić pojęcia: <i>totalitaryzm, faszyzm, nazizm, rasizm, antysemityzm, komunizm</i> ➤ porównać tło historyczne międzywojnia w Polsce i na świecie ➤ omówić specyfikę muzyki dwudziestolecia międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisać charakterystyczne cechy światopoglądu epoki ➤ przedstawić analitycznie wybrane kierunki w sztuce dwudziestolecia ➤ wiązać działalność polskich ugrupowań poetyckich ze zjawiskami historycznymi, społecznymi, cywilizacyjnymi ➤ rozpoznawać charakterystyczne cechy sztuki kubistycznej i formistycznej ➤ uzasadnić, który z czynników, jego zdaniem, odegrał kluczową rolę w kształtowaniu się nowej epoki ➤ omówić wybrany film z okresu dwudziestolecia międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować przekonania dokonania najbardziej wpływowych myślicieli epoki (np. Bergsona, Spenglera, Freuda, Junga) ➤ przygotować prezentację na temat malarstwa i sztuki epoki ➤ wypowiedzieć się na temat totalitaryzmów europejskich w okresie międzywojennym ➤ zgromadzić informacje na temat narodzin nazizmu w Niemczech i wyjaśnić, dlaczego ta ideologia zyskała rzesze zwolenników w latach 30. XX wieku ➤ omówić twórczość wybranego artysty teatralnego okresu międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ukazywać specyfikę twórczości wybranych autorów literatury światowej ➤ rozpoznawać zagadnienia literackie okresu dwudziestolecia w szerokich i różnorodnych kontekstach (np. historycznym, biograficznym, społecznym, filozoficznym, artystycznym) ➤ opisać życie codzienne w okresie dwudziestolecia międzywojennego ➤ podjąć dyskusję na temat oddziaływania psychoanalizy na kulturę XX wieku
--	---	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ➤ zrekonstruować losy bohaterów powieści ➤ określić stosunek do polskości głównego bohatera powieści na różnych etapach jego powieściowej biografii ➤ przedstawić różne wizje Polski obecne w powieści ➤ odczytać znaczenie podstawowych symboli w powieści (np. przedwiośnie, szklane domy) ➤ użyć komentarza autorskiego i tekstu badacza pomocniczo w odczytaniu powieści ➤ w tekście badacza odnaleźć argumentację w określonej sprawie ➤ określić <i>Przedwiośnie</i> jako <i>powieść o dojrzwaniu</i> ➤ rekonstruować etapy życia i fazy rozwojowe życia bohatera prowadzącego <i>Przedwiośnia</i> ➤ analizować kompozycję powieści budującą biografię bohatera ➤ podjąć analizę wskazanych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wiązać losy bohaterów powieści z sytuacją historyczną, w jakiej się znaleźli ➤ analizować powieść Żeromskiego jako <i>powieść polityczną</i> ➤ odczytywać symboliczne znaczenia w powieści ➤ w tekście autorskim odnajdywać środki stylu emocjonalnego ➤ formułować tezy (hipotezy) badawcze na podstawie czytanego tekstu badawczego ➤ wskazać wpływ doświadczeń życiowych bohatera na kształtowanie jego osobowości oraz stosunku do świata i siebie ➤ odczytywać treści metaforyczne i symboliczne we wskazanych fragmentach powieści ➤ wskazywać elementy kompozycji dzieła malarskiego oraz jego metaforyczne i symboliczne sensory 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ formułować własne stanowisko w dyskusji nad powieściowym kształtem Polski ➤ odnajdywać chwyt retoryczne stylu perswazyjnego w wypowiedzi autorskiej ➤ wyszukiwać w tekście badacza argumentację wspierającą własną postawę ➤ analizować dzieje bohatera w kontekście historycznym ➤ wskazać modelowy charakter biografii Baryki ➤ przygotować wypowiedź zestawiając literackie obrazy życia miejskiego ➤ korzystając z tekstu badacza, ukazać Barykę jako bohatera problematycznego ➤ określić wpływ sposobu narracji (<i>mowa pozornie zależna</i>) na kształtowanie wyobrażeń o bohaterze ➤ zaprezentować opinie badaczy na temat <i>Przedwiośnia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odczytywać powieść w różnych kontekstach – historycznym, społecznym, literackim ➤ uczestniczyć polemicznie w dyskusji nad powieściowym kształtem Polski ➤ przeredagować cudzy tekst dla uzyskania określonego efektu stylistycznego ➤ w ocenie znaczenia powieści zestawiać głosy krytyczne ➤ oceniać artystyczny efekt powieści z wykorzystaniem argumentacji krytyków ➤ wskazać związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ formułować stanowisko na temat obecności polityki w literaturze, z przywołaniem różnych przykładów ➤ oceniać konstrukcję postaci jako „obcej” (wobec opisywanej rzeczywistości), jako Everymana (uwikłanego w historię) ➤ porównać treść książki Stefana Żeromskiego z adaptacją filmową Filipa Bajona
--	---	---	---	--

<p>elementów literackiego obrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ sporządzić opis dzieła malarskiego (awangardowego) ➤ streszczać (logicznie) wypowiedzi krytyczne o <i>Przedwiośniu</i> ➤ dostrzec i skomentować estetyczne wartości utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w ocenie znaczenia powieści posłużyć się tekstami badacza i głosem autora ➤ rozpoznać cechy narracji w tekście współczesnym ➤ przedstawić tło historyczne opisywanych wydarzeń 			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać okoliczności i charakter wystąpienia grupy skamandryckiej ➤ scharakteryzować ideowy kształt wystąpienia skamandrytów i futurystów ➤ podjąć analizę wybranych wierszy ➤ podjąć analizę wybranych dzieł sztuk plastycznych ➤ omówić inne utwory Juliana Tuwima 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ interpretować wybrane teksty kultury w kontekście idei epoki oraz dążeń poszczególnych ugrupowań i kierunków ➤ dostrzec w wierszach obecność nawiązań do tradycji historycznych i literackich ➤ w analizowanych wierszach Tuwima dostrzec postawy urbanistyczne i witalistyczne ➤ określić rolę tematu sportowego w twórczości skamandrytów (analizować wiersz Wierzyńskiego) ➤ omówić twórczość 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określać stosunek do tradycji historycznej i artystycznej skamandrytów, futurystów ➤ w wierszach Skamandrytów dostrzec funkcje aluzji kulturowych ➤ na podstawie analizy wierszy Tuwima określić postulowaną w nich pozycję podmiotu lirycznego i poety ➤ omówić sposób ukazania miłości w wierszach Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odczytać wiersze Tuwima w polu różnorodnych nawiązań i ocenić stosunek do nich ➤ dokonywać funkcjonalnej analizy środków językowych w wierszach Lechonia i Tuwima ➤ zestawiać ujęcia literackie i malarskie w stosownych kontekstach ➤ omówić sposób ukazania miłości w wierszach Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w kontekście tradycji literackiej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podjąć dyskusję na temat obecności różnorodnych tradycji w literaturze i sztuce dwudziestolecia i stosunku do nich ➤ przygotować i wygłosić wypowiedź interpretacyjną zestawiającą literackie i plastyczne obrazy życia miejskiego ➤ zinterpretować sposób opisanie Polski i polskości w wierszu Lechonia

	pozostałych członków grupy Skamander			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ odtworzyć charakterystyczne cechy biografii i twórczości Brunona Schulza ➤ odtworzyć fabułę opowiadania <i>Sklepy cynamonowe</i> ➤ analizować sposób opisu w prozie Schulza ➤ analizować wybrane środki wypowiedzi używane przez Schulza ➤ określić problematykę opowiadania <i>Sklepy cynamonowe</i> ➤ analizować sposób opisu w prozie ➤ przybliżyć biografię i twórczość Brunona Schulza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić cechy spójności cyklu opowiadań <i>Sklepy cynamonowe</i> ➤ analizować sposób prowadzenia narracji w opowiadaniu, charakteryzować narratora ➤ charakteryzować bohaterów (Tłuję i innych) i analizować sposób ich kreacji ➤ analizować rysunki Schulza z wykorzystaniem spostrzeżeń badacza ➤ omówić sposób narracji stosowane zabiegi stylistyczne w prozie ➤ zrelacjonować treść innych opowiadań Brunona Schulza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ objaśnić twórczą metodę Schulza – „prywatną mitologię” – na podstawie krytycznych wypowiedzi pisarza ➤ określić relację między czasem zdarzeń a czasem narracji, określić sytuację narracyjną ➤ analizować cechy języka Schulzowskich wypowiedzi ➤ określić cechy męczyzn i kobiet (męskości i kobiecości) występujących w opowiadaniu ➤ porównać technikę opisu zastosowaną przez Schulza ➤ przedstawić opinię badacza na temat twórczości Brunona Schulza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ formułować hipotezy na temat stosunku narratora (Schulza) do kobiet ➤ sformułować wnioski na temat stosunku narratora do świata i dzieciństwa narratora (Schulza) ➤ porównawczo analizować motywy prac plastycznych i literackich Brunona Schulza ➤ stworzyć własny tekst twórczy inspirowany prozą Schulza ➤ interpretować wybrane place plastyczne Brunona Schulza i zestawzić je z tekstem literackim 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać w tekście Schulzowskim zapis „prywatnej mitologii” i analizować jego metodę ➤ analizować i interpretować inne prace Brunona Schulza ➤ odnieść się do twórczości inspirowanej dziełem Schulza ➤ odnieść się do prac komentujących i interpretujących dzieło Schulza ➤ podjąć dyskusję na temat roli mitologii osobistej w kształtowaniu się osobowości człowieka
<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisać przestrzeń dzieł Tuwima i Staffa ➤ opisać wyobrażenia czasu w wierszach nawiązujących do poetyki klasycyzmu ➤ podjąć analizę wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować charakterystyczne elementy poetyki wiersza ➤ wybierać stosowną argumentację w tekście eseistycznym ➤ wskazać podmioty liryczne w 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać i interpretować symboliczne znaczenia w wierszach ➤ podjąć próbę interpretacji wyobrażeń malarskich ➤ we własnych poszukiwaniach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ interpretacyjnie powiązać czasowe i przestrzenne wyobrażenia w wierszach ➤ porównawczo interpretować dzieło literackie i malarskie ➤ charakteryzować postawę 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać i omówić tradycje literackie, z których korzystają poeci, ➤ wnikliwie interpretować teksty, uwzględniając konteksty (historyczny,

<p>przedstawień malarskich</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnić pojęcia i terminy: <i>język potoczny, wiersz regularny</i>; ➤ określić problematykę utworów; 	<p>wierszach;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnić pojęcia i terminy: <i>neoklasycyzm, żart poetycki</i>; 	<p>i wypowiedziach wspierać się głosem eseisty</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować podmioty liryczne w wierszach; ➤ rozpoznać idee zawarte w wierszach; 	<p>poetów dwudziestolecia międzywojennego wobec tradycji romantycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uwzględnić genezę utworów w interpretacji tekstów; 	<p>kulturowy);</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić treść powieści Z. Nałkowskiej ➤ wyjaśnić pojęcia i terminy: <i>powieść psychologiczna, powieść realistyczna</i>; ➤ streścić główne wątki powieści; ➤ określić problematykę utworu; ➤ określić elementy powieści świadczące o jej <i>psychologizmie</i> ➤ zinterpretować tytuł powieści ➤ charakteryzować bohaterów na podstawie wybranych fragmentów powieści ➤ dostrzec i skomentować estetyczne wartości utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić strukturę powieści i uzasadnia jej funkcję; ➤ charakteryzować bohaterów i świat przedstawiony w utworze; ➤ określić postawy bohaterów powieści; ➤ charakteryzować bohaterów drugoplanowych; ➤ przywołać motywacje determinujące działania bohaterów (różne przykłady) ➤ przywołać przykłady różnorodnego ukazywania życia wewnętrznego bohaterów ➤ wykazać się znajomością teorii Freuda 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić motywacje działań bohaterów; ➤ wskazać punkty zwrotne w strukturze fabuły i określa ich znaczenie dla pogłębienia portretów psychologicznych bohaterów; ➤ rozpoznać wartości wpisane w fabułę utworu; ➤ ocenić postawy bohaterów powieści; ➤ analizować różne sposoby ujawniania psychologii postaci (<i>monolog wewnętrzny, mowa pozornie zależna, strumień świadomości</i>) ➤ wskazać związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać związki utworu z nowymi odkryciami w dziedzinie psychologii; ➤ dostrzegać związki powieści z tendencjami i kierunkami w sztuce europejskiej; ➤ wskazać związki utworu z sytuacją społeczno-polityczną w Polsce i w Europie; ➤ ujawnić w kreacji bohaterów pokłady podświadomości i metodę psychoanalizy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ interpretować utwór w kontekście kulturowym, politycznym i biograficznym; ➤ interpretować utwór w kontekście kulturowym, politycznym i biograficznym; ➤ przedstawiać i analizować przykłady światowej prozy psychologicznej (Proust, Joyce) ➤ omówić różne sposoby ukazania upływającego czasu w literaturze i sztuce

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać charakterystyczne cechy ruchu <i>awangardowego</i> ➤ przedstawić programowe zasady Awangardy Krakowskiej ➤ sformułować przesłanie tekstu teoretycznego (Tadeusza Peipera <i>Miasto, masa, maszyna</i>) ➤ podjąć analizę awangardowych wierszy Juliana Przybosa ➤ odszukiwać w wierszach charakterystyczne dla awangardy rozwiązania językowe i formalne (<i>elipsa</i>, metafora, układ wersowy, <i>układ rozkwitania</i>), określając ich efekty ➤ dać wyraz własnym przeżyciom wynikającym z kontaktu z dziełem awangardowym – literackim, malarskim, filmowym ➤ wskazać pozostałe założenia programowe Awangardy Krakowskiej ➤ zreferować postulaty futurystów zamieszczone w 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić zasługi Tadeusza Peipera dla rozwoju ruchu awangardowego w Polsce ➤ w sposób umotywowany przedstawić zamierzenia tematyczne i literackie Awangardy ➤ wskazywać specyfikę stylistyczną wiersza awangardowego ➤ określić nowe kryteria piękna miasta formułowane w tekście Tadeusza Peipera ➤ analizować wiersze awangardowe (Juliana Przybosa) z uwzględnieniem znaczenia używanych przez nie środków poetyckich ➤ analizować wybrane dzieła plastyczne i filmowe jako realizację założeń teoretycznych awangardy ➤ dostrzec i skomentować estetyczne wartości utworu literackiego ➤ zaprezentować kreację podmiotu lirycznego wiersza <i>But w butonierce</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównawczo przedstawić model sztuki i artysty proponowany przez awangardę i (np.) romantyzm ➤ określić sposób widzenia miasta i cywilizacji przez Awangardę (Tadeusza Peipera) w kontekście różnych tradycji (historycznych przykładów) ukazywania motywów ➤ dostrzegać w analizowanych dziełach sztuki awangardowej związki treściowe i podobieństwo (adekwatność) używanych środków formalnych ➤ porównywać dzieła sztuki różnego rodzaju ➤ omówić sposób ukazania rzeczywistości w wierszu <i>But w butonierce</i> ➤ zredagować dowolny tekst, stosując zaproponowaną przez futurystów ortografię 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawiać rozwój Awangardy Krakowskiej w różnorodnych kontekstach (np. historycznym, literackim, artystycznym) ➤ analizować specyfikę językowego i stylistycznego nacechowania wiersza awangardowego ➤ interpretować na podstawie tekstu Tadeusza Peipera obraz relacji między cywilizacją i naturą ➤ w pogłębiony sposób analizować związki formalno–treściowe dzieł literackich, plastycznych i filmowych ➤ analizować wiersz <i>But w butonierce</i> z uwagi na realizację założeń manifestu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić rozwój ruchu awangardowego w Europie i w Polsce w różnorodnych kontekstach ➤ operując przykładami, wskazywać rolę surrealizmu w dziejach sztuki i literatury ➤ omówić program Awangardy Krakowskiej na tle pozostałych ruchów awangardowych dwudziestolecia międzywojennego ➤ podjąć dyskusję na temat postulatów futurystycznych
---	--	--	--	--

<p>manifeście</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać w tekście manifestu zmiany ortograficzne postulowane przez futurystów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać neologizmy zastosowane w wierszu i określić ich funkcję 			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ prześledzić dzieje twórczości Bolesława Leśmiana ➤ przedstawić koncepcje filozoficzne Henriego Bergsona ➤ określić cechy ideowej i twórczej „osobliwości” Bolesława Leśmiana ➤ charakteryzować bohaterów wierszy Leśmiana ➤ wskazywać elementy realne i ponadrealne w wierszach, określać ich stosunek ➤ dostrzec i skomentować estetyczne wartości utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić specyfikę biografii twórczej Bolesława Leśmiana ➤ dostrzec wpływ bergsonizmu w koncepcjach twórczych Leśmiana ➤ dokonywać językowej i stylistycznej analizy wierszy Leśmiana ➤ wskazywać znaczenie balladowych (lub szerzej – ludowych) inspiracji w wierszach Leśmiana ➤ rozpoznać aluzje literackie i symbole kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić sylwetkę twórczą Leśmiana, wskazując obecność w niej filozoficznych inspiracji (bergsonizmu) ➤ stworzyć słownik charakterystycznych tematów i form poezji Leśmianowskiej ➤ charakteryzować w uogólniony sposób (porównawczo) obraz człowieka i Boga w balladach Leśmiana 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić cechy twórczości Leśmiana w kontekście filozoficznym i kulturowym ➤ dostrzegać i interpretować obecność form groteskowych i ułomnych w świecie Leśmiana ➤ interpretować obraz człowieka i Boga w balladach Leśmiana w kontekście filozoficznym (metafizycznym i antropologicznym) ➤ podjąć analizę wybranych zjawisk języka Leśmianowskiej poezji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić wpływ bergsonizmu na twórczość wybranych twórców i dzieł prozy światowej ➤ podjąć interpretację literackich wyobrażeń Leśmiana w różnorodnych kontekstach ➤ porównać obraz Marca Chagalla <i>Kochankowie z Vence</i> z wierszem <i>W malinowym chruśniaku</i> ➤ wskazać powiązania treści wiersza z filozofią Bergsona
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozróżnić normę wzorcową języka i normę użytkową ➤ zna wiersze K.I. Gałczyńskiego ➤ rozumie pojęcia i terminy: 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozumie pojęcia i terminy: <i>groteska</i>, <i>pure nonsense</i>, <i>satyra polityczna</i>; ➤ wskazuje podmioty liryczne w wierszach; ➤ określa postawy podmiotów wobec prezentowanej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ określić charakter innowacji językowych stosowanych przez poetów (na przykładzie wiersza Gałczyńskiego) ➤ charakteryzuje podmioty liryczne w wierszach; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia postawę podmiotów lirycznych wyrażoną w wierszach, uwzględniając kontekst polityczny; ➤ analizuje i interpretuje utwory, uwzględniając 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzega odrębność postawy Gałczyńskiego na tle innych wypowiedzi poetyckich; ➤ wskazać inne utwory traktujące sferę sacrum w sposób dyskusyjny

<p><i>język potoczny, komizm;</i></p>	<p>rzeczywistości;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ określa problematykę utworów; ➤ omówić cykl <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznaje i określa idee zawarte w wierszach; ➤ uzasadnia dobór środków literackich do funkcji satyrycznej tekstów ➤ przytoczyć opinie badaczy na temat twórczości Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego 	<p>nowatorstwo językowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ porównuje rozwiązania stylistyczne w omawianych utworach ze stylem tekstów omawianych wcześniej ➤ omówić szczegółowo wybrane miniatury z cyklu <i>Teatrzyk „Zielona Gęś”</i> 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić główne treści powieści M. Kuncewiczowej ➤ wyjaśnić pojęcia i terminy: <i>narracja personalna, powieść psychologiczna;</i> ➤ określić problematykę utworów ➤ dostrzec i skomentować estetyczne wartości utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować narracyjne sposoby ujęć i style ➤ wyjaśnić pojęcia i terminy: <i>histeria, zaburzenia osobowości, kompleks zawiedzionej miłości;</i> ➤ scharakteryzować bohaterów, uwzględniając relacje rodzinne; ➤ omówić cechy powieści psychologicznej na innym przykładzie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać w utworze problematykę psychologiczną ➤ wyróżnić myśl główną, odszukać i zinterpretować kluczowe pojęcia w utworach, ➤ charakteryzuje bohaterkę, uwzględniając motywację psychologiczną jej działań; ➤ porównać powieść z jej ekranizacją w reżyserii Ryszarda Bera 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ interpretować utwór wobec problematyki czasu, egzystencji ➤ porównać różne kreacje bohaterów zmagających się z czasem ➤ wskazać związki utworu z nowymi odkryciami w dziedzinie psychologii; ➤ dostrzegać związki powieści z tendencjami i kierunkami w sztuce europejskiej; ➤ porównać <i>Cudzoziemkę</i> z wybraną powieścią psychologiczną 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ interpretować utwory, wykorzystując teorię archetypów i symboli (C. G. Junga) ➤ rozpoznać problematykę czasu w powieściowych i filozoficznych ujęciach I poł. XX w. ➤ interpretować utwory w kontekście kulturowym, politycznym i biograficznym; ➤ zanalizować konstrukcję powieści pod względem ujęcia czasu w utworze
<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzować głównego bohatera powieści ➤ odtworzyć schemat kompozycyjny (fabularny) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ na przykładach (np. Wokulskiego i <i>Lalki</i>) ukazywać, jakie cechy działania i osobowości 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównywać sposób kreacji bohatera w różnych utworach – w <i>Ferdydurce</i> i np. w <i>Lalce</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować sposób deformowania (wpływu) jednego człowieka na drugiego (na <i>Józia</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzegać problem Gombrowiczowskiej formy w wymiarze kulturowym i antropologicznym

<p>powieści</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ operując różnymi przykładami, dostrzec sztuczność zachowań bohatera (bohaterów) <i>Ferdydurke</i> ➤ dostrzec problem dojrzałości (niedojrzałości) bohatera w wymiarze społecznym ➤ dostrzec satyryczny aspekt powieści ➤ dostrzec przejawy groteski w dziele ➤ analizować wybrane fragmenty powieściowe ➤ w tekstach filozoficznych i badawczych wyszukiwać przydatnych informacji i opinii ➤ określać pojęcie <i>językowy obraz świata</i> ➤ wskazać (doborem fragmentów powieści) silną obecność wybranych części ciała w kolejnych partiach <i>Ferdydurke</i> (<i>pupa, łydka, gęba</i>) ➤ przybliżyć biografię i twórczość Witolda 	<p>wykazuje bohater w różnych sytuacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ określać relacje bohatera <i>Ferdydurki</i> z otoczeniem ➤ dostrzec autobiograficzny i autotematyczny aspekt powieści (Józio jako porte parole autora) ➤ analizując zachowania bohatera, dostrzec problem Gombrowiczowskiej formy jako sposobu działania otoczenia na człowieka ➤ znając odpowiednie hipotezy, dokonywać interpretacji tytułu ➤ czytać ze zrozumieniem tekst filozoficzny i badawczy ➤ wskazać groteskowo hiperbolizowany charakter językowej obecności wybranych części ciała w <i>Ferdydurke</i> ➤ przybliżyć opinie badaczy na temat <i>Ferdydurke</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować sposób deformowania bohatera przez poszczególne środowiska ➤ analizując powieść, dostrzec problem Gombrowiczowskiej formy jako sposobu komunikacji człowieka z otoczeniem (drugim człowiekiem) ➤ w wypowiedziach historyka filozofii odkryć egzystencjalistyczny i personalistyczny sposób ujęcia relacji międzyludzkich ➤ na podstawie wypowiedzi badacza sformułować jego stanowisko wobec relacji człowieka i kultury wysokiej ➤ omówić sposób prowadzenia narracji i stosunek do narratora do opisywanej rzeczywistości (w wybranych fragmentach, za pomocą „języka ciała”) ➤ wskazać inne utwory literackie lub filmowe traktujące życie ludzkie w kategoriach gry 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizując powieść, dostrzec problem formy jako uniwersalnego i wieloaspektowego sposobu funkcjonowania człowieka wobec innych ludzi ➤ konfrontować przesłanie powieści z ustaleniami filozofów ➤ dostrzec w powieści problem kompromitowania człowieka przez formę (społeczną i kulturową) ➤ konfrontować przesłanie powieści (stanowisko Gombrowicza) i stanowisko badacza w sprawie relacji człowieka i kultury wysokiej ➤ wykazywać antropocentryczny charakter języka przykładami neosemantyzmów i frazeologizmów w różnych, określanych zakresach ➤ omówić gombrowiczowską teorię symetrii i analogii w kontekście pojedynku na miny 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec inne charakterystyczne problemy pisarstwa Gombrowicza ➤ odwoływać się do innych dzieł Gombrowicza ➤ swobodnie posługiwać się terminologią językoznawczą ➤ podjąć dyskusję na temat gry i manipulacji w kontaktach międzyludzkich ➤ dostrzec (wskazać przykłady), że język utrwała doświadczenia narodu i stereotypy
--	--	---	---	--

Gombrowicza			➤ porównać treść książki z jej adaptacjami filmowymi i teatralnymi	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisać wyobrażenia czasu w wierszach Czechowicza ➤ podjąć analizę wybranych przedstawień malarskich ➤ określać, także na przykładzie tekstu Miłosa, cechy eseju ➤ dostrzec i skomentować estetyczne wartości utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostrzec oniryczny charakter kształtowania przestrzeni w dziele Czechowicza ➤ analizować charakterystyczne elementy poetyki wiersza Czechowicza ➤ rozpoznać aluzje literackie i symbole kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizować motywy katastroficzne i profetyczne w wierszach Czechowicza ➤ określać sposób przeciwstawienia w obrazie świata w dziele Czechowicza łądowi prowincji wątków katastroficznych ➤ wskazuje i interpretuje symboliczne znaczenia w wierszu Czechowicza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ interpretacyjnie powiązać czasowe i przestrzenne wyobrażenia w wierszach ➤ operując różnymi kontekstami, poszukiwać źródeł katastrofizmu Czechowicza ➤ porównawczo interpretować dzieło literackie i malarskie ➤ porównać katastroficzne przecucia obecne w wierszu z obrazem Pabla Picassa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przywołać przykłady twórczości drugiej awangardy ➤ porównywać katastroficzne ujęcia w polskiej literaturze ➤ omówić wybrany przykład katastrofizmu w literaturze, filmie bądź sztukach plastycznych ➤ zinterpretować obraz Salvadora Dalego <i>Sen</i> w kontekście wątku snu pojawiającego się w wierszu Czechowicza

<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać biografię i charakterystyczne cechy twórczej osobowości Franza Kafki ➤ rozpoznać paraboliczny charakter dzieła Kafki ➤ charakteryzować bohaterów ➤ analizować sposób kreacji bohatera ➤ charakteryzować Franza Kafki relacje z ojcem ➤ wyjaśnić pojęcie <i>sytuacja kafkowska</i> ➤ przybliżyć biografię i twórczość Franza Kafki 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać realistyczny i groteskowy charakter utworu ➤ odczytywać sugestię interpretacji powieści ➤ analizować sposób narracji w dziele ➤ wskazywać w kreacji Józefa cechy tragizmu ➤ dokonać charakterystyki społeczeństwa powieści Kafki ➤ przedstawić opinię badacza na temat twórczości Franza Kafki 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dokonać próby interpretacji <i>Procesu</i> ➤ odczytywać treści symboliczne i metaforyczne w dziele ➤ w interpretacji <i>Procesu</i> wykorzystywać kontekst biograficzny ➤ omówić wybraną ekranizację <i>Procesu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznać różne tropy interpretacyjne utworu ➤ porównać wybrane motywy w różnych dziełach literackich ➤ porównać ekranizację <i>Procesu</i> z treścią powieści 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w wypowiedziach o twórczości Kafki posługiwać się różnorodnymi i bogatymi kontekstami ➤ wymyślić i przedstawić w formie krótkiego opowiadania scenkę, będącą zilustrowaniem „sytuacji kafkowskiej” ➤ pisać pracę na temat: „Znaczenie motywu labiryntu w <i>Procesie</i> Kafki”
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zrelacjonować treść powieści Michaiła Bułhakowa <i>Mistrz i Małgorzata</i> ➤ wskazać trzy warstwy powieści: fantastyczno-groteskową, realistyczną i apokryficzną 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawić obraz Rosji radzieckiej okresu międzywojennego, zaprezentowany w <i>Mistrzu i Małgorzacie</i> ➤ scharakteryzować obraz szatana w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazać wartości zaprezentowane w utworze ➤ wyjaśnić sens epilogu <i>Mistrza i Małgorzaty</i> ➤ interpretować plakat Andrzeja Pągowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zinterpretować różnice pomiędzy fragmentami apokryficznymi a biblijnym pierwowzorem ➤ wypowiedzieć się na temat kreacji Poncjusza Piłata w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omówić ewolucję obrazu szatana w literaturze i sztuce

WARSZTAT MATURZYSTY – ROZPRAWKA

Uczeń potrafi:

- tworzyć dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawkę) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej
- przygotować wypowiedź (wybrać formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizować temat, wybrać formę kompozycyjną, sporządzić plan wypowiedzi, dobrać właściwe słownictwo)
- tworzyć samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawiać tezę lub hipotezę, dobierać argumenty, porządkować je, hierarchizować, dokonywać ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumować, dobierać przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadzać prawidłowe wnioskowanie)
- opracować redakcyjnie własny tekst (dokonywać uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminować przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządzać przypisy)

opracowując temat rozprawki:

- szukać literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień; selekcjonować ją według wskazanych kryteriów
- tworzyć bazy danych zawierające informacje potrzebne do opracowania rozprawki
- sporządzać opis książki czy artykułu, bibliografię wybranego tematu
- dostrzegać w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki
- rozpoznać w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera
- porównać utwory literackie lub ich fragmenty
- wykorzystać konteksty
- porównać funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich
- odczytywać treści alegoryczne i symboliczne utworu
- dostrzegać obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne
- operować słownictwem z określonych kręgów tematycznych (koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka)

POWTÓRZ PRZED MATURĄ USTNĄ

- stworzyć dłuższy tekst mówiony zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej
- przygotować wypowiedź (wybrać formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizować temat, wybrać formę kompozycyjną, sporządzić plan wypowiedzi, dobrać właściwe słownictwo)
- tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich

selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie)

- publicznie wygłosić przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu)
- stosować uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzegać się nieuczciwych zabiegów erystycznych
- szukać literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień; selekcjonować ją według wskazanych kryteriów, korzystać zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych (Internetu)
- tworzyć przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki
- wykonywać działania na tekście cudzym (np. streszczać, parafrazować, cytować)
- posługiwać się słownictwem z określonych kręgów tematycznych (szczególnie koncentrującym się wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka)
- porównywać funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich
- analizować i interpretować różne teksty kultury (np. fragmenty dzieł literackich), w tym:
 - określać tematykę i problematykę utworu
 - rozpoznawać konwencję literacką, styl utworu
 - rozpoznawać w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja)
 - dostrzegać w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki
 - wskazywać zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i inne wyznaczniki poetyki danego utworu oraz określa ich funkcje
 - wykorzystać w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa–klucze, wyznaczniki kompozycji)
 - odczytywać treści alegoryczne i symboliczne utworu
 - porównać utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzegać ich cechy wspólne i różne)
 - wykorzystać w interpretacji utworu konteksty
 - dostrzegać obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne
 - dostrzegać w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów

